

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Brigity Chrastilové a JUDr. Milady Tomkové v právní věci **žalobce R. B.**, proti **žalované České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 20. 5. 2002, č. j. xxx

takto:

I. Žaloba **se zamítá**.

II. Žalované **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.

Odůvodnění:

Žalobou (opravným prostředkem) podanou v zákonné lhůtě u Vrchního soudu v Praze se žalobce domáhá přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 20. 5. 2002, č. j. xxx, kterým ve výroku I. byla žalobci přiznána jednorázová peněžní částka 126 000 Kč za dobu neoprávněného věznění v délce 18 měsíců, a ve výroku II. byla jeho žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky za dobu od 1. 4. 1970 do 23. 4. 1970 a od 26. 5. 1970 do 4. 11. 1974 zamítnuta, neboť neprokázal splnění podmínek vyžadovaných zákonem č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád

a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále jen „zákon“). Odůvodnění rozhodnutí poukazuje na rozhodnutí Vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 1 Rtu 166/1990 ze dne 7. 5. 1992, kterým došlo v návaznosti na zrušení rozhodnutí sp. zn. 1 T 204/1972 ke zproštění obžaloby a současně k obnovení trestu odnětí svobody v délce 2 a půl roku vykonaného na základě rozsudku sp. zn. 4 T 80/71. Toto rozhodnutí proto nebylo zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu, a není tedy dána podmínka stanovená zákonem pro odškodnění politických vězňů.

Žalobce v opravném prostředku namítl, že podle jeho názoru má nárok na odškodnění za dobu 4 roků, neboť celková doba jeho věznění byla 6 a půl roku, a pokud tedy nebyl rehabilitován v rozsahu 2 a půl roku, měl být odškodněn za 4 roky věznění, a nikoliv pouze za 18 měsíců.

Žalovaná v písemném vyjádření k žalobě uvedla, že „žalobci byl neznámým rozsudkem, který nebyl rehabilitován“, uložen trest odnětí svobody, z jehož výkonu v roce 1970 utekl, a za to a za další trestné činy mu byl rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 19. 3. 1971, sp. zn. 4 T 80/71, uložen trest odnětí svobody v trvání 2 a půl roku. Tento rozsudek byl zrušen ve výroku o trestu rozsudkem Vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 10. 1972, sp. zn. 1 T 204/72, kterým byl žalobci uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání 4 roků. V rámci rehabilitace byl tento rozsudek zrušen (usnesením Vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 5. 1991, sp. zn. Rtv 166/90), avšak následně byl zproštěn obžaloby pouze pro jeden z trestných činů, za který mu byl souhrnný trest uložen (rozsudek Vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích ze dne 7. 5. 1992, sp. zn. 1 Rtv 166/90), v důsledku čehož došlo k obnovení trestu uloženého na základě rozsudku sp. zn. 4 T 80/71 ze dne 19. 3. 1971 v délce 2 a půl roku. Žalobce byl proto podle názoru žalované neoprávněně vězněn po dobu 18 měsíců, za kterou mu náleží částka 126 000 Kč, která mu byla přiznána.

Věc nebyla skončena do 31. 12. 2002 Vrchním soudem v Praze, a proto byla podle § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), převzata k dokončení Nejvyšším správním soudem v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s. – tedy v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.

Nejvyšší správní soud poučil účastníky řízení o této procesní situaci a rovněž je vyzval k vyjádření, zda souhlasí, aby řízení před Nejvyšším správním soudem proběhlo bez nařízení jednání; žalovaná s tímto záměrem vyslovila souhlas, žalobce se v propadné lhůtě stanovené soudem nevyjádřil, a má se proto v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. za to, že souhlas udělil.

Nejvyšší správní soud zaslal dne 4. 4. 2003 žalobci stejnopis vyjádření žalované k žalobě, žalobce svého práva na repliku nevyužil.

Žaloba není důvodná.

Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce podal dne 6. 8. 2001 žádost o jednorázovou peněžní částku náležející politickým vězňům podle výše citovaného zákona. V žádosti uvedl, že nárok uplatňuje za dobu od 1. 4. 1970 do 23. 4. 1970, od 26. 5. 1970 do 15. 10. 1970 a od 16. 10. 1970 do 5. 5. 1976. K žádosti přiložil potvrzení Ministerstva spravedlnosti, správy Sboru nápravné výchovy č. j. ÚSSNV-FS/2187/16164/53-91 ze dne 1. 8. 1991 o tom,

že žalobce vykonal vazbu v době od 1. 4. 1970 do 23. 4. 1970 a v době od 26. 5. 1970 do 15. 10. 1970 a výkon trestu odnětí svobody od 16. 10. 1970 do 5. 5. 1976 a žádost o přiznání jednorázové náhrady ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem podle nařízení vlády č. 165/1997 Sb. ze dne 14. 1. 1998. V posledně uvedené žádosti byla zmíněna usnesení 1 Rt 61/90 o soudní rehabilitaci a rozsudek Vojenského obvodového soudu České Budějovice 1 Rtv 166/90, k žádosti však přiložena nebyla. Žalovaná rozhodnutím ze dne 6. 3. 2002, č. j. 450 420 083, přerušila řízení na dobu do předložení rehabilitačního rozsudku a podle § 4 odst. 1 zákona a příslušných procesních ustanovení správního řádu vyzvala žalobce k předložení rozsudku, kterým bylo rozhodnutí o věznění zcela nebo částečně zrušeno a informovala o podmínkách, za nichž vzniká nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona, a o tom, jakým způsobem se prokazují rozhodné skutečnosti. Rozhodnutí bylo žalobci doručeno 8. 3. 2002. Podáním ze dne 6. 3. 2002 se žalobce dotázal žalované, v jakém stádiu vyřizování je jeho žádost a sdělil, že dodal již všechnu potřebnou dokumentaci, přičemž se podivil délce řízení. Přípisem ze dne 22. 3. 2002 žalovaná objasňuje žalobci, že je třeba, aby svůj nárok prokázal veškerými pravomocnými soudními rozhodnutími týkajícími se trestu odnětí svobody od roku 1970 do roku 1976. Ve správním spise jsou pak založena následující rozhodnutí týkající se období let 1970 - 1976:

- rozsudek Okresního soudu v Kladně ze dne 19. 3. 1971, sp. zn. 4 T 80/71, kterým byl žalobce odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v délce 2 a půl roku (za spáchání trestného činu podle § 171 odst. 1 písm. b/ tr. zák. – maření výkonu úředního rozhodnutí a další trestné činy spáchané v souvislosti s útěkem z výkonu trestu odnětí svobody v NVÚ Vinařice dne 28. 12. 1970),
- rozsudek Vojenského obvodového soudu České Budějovice ze dne 25. 10. 1972, sp. zn. 1 T 204/72, kterým byl žalobce odsouzen za spáchání trestného činu podle § 115 odst. 1 tr. zák. - služba v cizím vojsku, k souhrnnému trestu odnětí svobody v délce 4 roků při současném zrušení výroku o trestu odnětí svobody v délce 2 a půl roku v rozsudku Okresního soudu Kladno sp. zn. 4 T 80/71 ze dne 19. 3. 1971,
- usnesení Vojenského obvodového soudu České Budějovice ze dne 28. 5. 1991, sp. zn. Rtv 166/90, kterým byl podle § 14 odst. 1 písm. a), f) zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, zrušen rozsudek Vojenského obvodového soudu České Budějovice sp. zn. 1 T 204/72 ze dne 25. 10. 1972 ve výroku o vině pro trestný čin podle § 115 odst. 1 tr. zák. a ve výroku o trestu, jakož i rozhodnutí na ně navazující,
- rozsudek Vojenského obvodového soudu České Budějovice ze dne 7. 5. 1992, sp. zn. 1 Rtv 166/90, kterým byl žalobce zproštěn obžaloby pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin služby cizímu vojsku podle § 115 odst. 1 tr. zák.

Zákon stanoví jako podmínku pro odškodnění, že rozhodnutí o věznění mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 bylo zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu (§ 2 odst. 1). Výše jednorázové peněžní částky se pak stanoví v § 5 v závislosti na délce věznění (§ 5 odst. 2 zákona). V posuzované věci se stala spornou doba věznění, za kterou náleží jednorázová peněžní částka.

Vyřešit tuto otázku znamená především rozhodnout o tom, zda rozhodnutí o věznění bylo zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., popřípadě zákona č. 198/1993 Sb., a o dobu jakého věznění se jednalo. Podle § 4 odst. 1 zákona byl žadatel

o jednorázovou peněžní částku povinen předložit příslušné rozhodnutí týkající se soudní rehabilitace. Jediné rozhodnutí, které je ve správním spise založeno a které bylo žalobcem předloženo, je rozhodnutí sp. zn. 1 Rtv 166/90 Vojenského obvodového soudu České Budějovice. Z něj vyplývá, že žalobce byl rehabilitován, pokud jde o trestný čin podle § 115 odst. 1 tr. zákona, a procesem stanoveným zákonem č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, byl rozsudek o tomto trestném činu nejprve zrušen a posléze byl žalobce obžaloby z tohoto trestného činu zproštěn. Potud věc není skutkově ani právně sporná.

Spornou se stala doba věznění, za kterou náleží žalobci jednorázová peněžní částka. V rehabilitací zrušeném rozsudku sp. zn. 1 T 204/72 byl totiž žalobce odsouzen k souhrnnému trestu odnětí svobody i za trestné činy, které rehabilitovány nebyly, a za něž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Kladně sp. zn. 4 T 80/71. Sám Vojenský obvodový soud České Budějovice v odůvodnění rozsudku, kterým zprostil žalobce z obžaloby pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin služby v cizím vojsku konstatuje, že v důsledku zrušení výroku o vině v rozsudku, jímž byl uložen souhrnný trest, došlo také ke zrušení výroku o trestu, a protože toto zrušení dopadá i na tu část výroku, kterou byl zrušen výrok o trestu uloženém dřívějším rozsudkem, obnovuje se trest odnětí svobody v trvání dva a půl roku nepodmíněně, který byl vysloven výše citovaným rozsudkem Okresního soudu v Kladně. Žalobce byl tedy rehabilitován pro trestný čin podle § 115 odst. 1 tr. zák., na který ze souhrnného trestu odnětí svobody na 4 roky po odečtení trestu 2 a půl roků, který rehabilitován nebyl, připadá 18 měsíců.

Soud shledal postup žalované v souladu se zákonem, který jako zásadu stanovil v § 4 odst. 4, že pro dobu, která je rozhodná pro výpočet odškodnění, se při částečné změně odsuzujícího soudního rozhodnutí počítá jen rozdíl mezi tresty vykonanými na základě původního rozsudku a stanovenými přiměřenými tresty nebo tresty nově uloženými.

Přesto se žalovaná dopustila pochybení, které je rázu procesního a spočívá v nedostatečném odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí. To je patrně také důvodem, proč žalobce proti rozhodnutí brojí. Ač výrok rozhodnutí vyčerpává veškerou dobu věznění, kterou v žádosti o jednorázovou peněžní částku žalobce uvedl, odůvodnění se vypořádává pouze s obdobím 4 roků, zatímco žádost zněla na období téměř 6 a půl roku. Žalobce také tuto skutečnost uvádí. Žalobce totiž vykonal trest odnětí svobody, popřípadě vazbu, v období 1. 4. 1970 – 5. 5. 1976 (s určitými přerušeními) též na základě rozhodnutí, která k žádosti nepřiložil a která jej odsuzovala za trestné činy, jichž se rehabilitační rozhodnutí předložené k žádosti nijak nedotýkalo. Žádný jiný rozsudek o soudní rehabilitaci žalobce žalované nepředložil, a proto bylo namístě v odůvodnění poukázat i na tuto skutečnost. Soud však mohl ze spisového materiálu spolehlivě tyto důvody dovodit, a proto nekvalifikoval tuto procesní vadu (§ 47 správního řádu ukládá v odůvodnění uvést, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí) jako takovou, která by se dotkla zákonnosti rozhodnutí o věci samé. Soud také konstatuje, že odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí trpí některými formálními nepřesnostmi, například chybným označením spisové značky rozhodnutí Vojenského obvodového soudu (Rtu namísto Rtv) a v pátém odstavci odůvodnění je chybné datum, pokud jde o dobu, za kterou žalobce žádal jednorázovou peněžní částku (nikoliv od 1. 7. 1970, nýbrž od 1. 4. 1970). Poněvadž jde o zřejmé chyby v psaní a výrok rozhodnutí je formulován správně, nevedla ani tato pochybení k nutnosti soudního zásahu do přezkoumávaného rozhodnutí.

Soud proto uzavírá, že žalovaná nepochybila, když v souladu se zrušujícím rozhodnutím, kterým byl žalobce rehabilitován pouze za trestný čin podle § 115 odst. 1 tr. zák., na nějž z celkového souhrnného trestu odnětí svobody 4 roků připadlo 18 měsíců, přiznala jednorázovou peněžní částku 126 000 Kč a v ostatním žádost zamítla. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 78 odst. 7 s. ř. s. žalobu zamítl.

Žalobce neměl v přezkumném řízení soudním úspěch, proto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná náhradu nákladů řízení nepožadovala a poněvadž lze předpokládat, že pokud náklady straně žalované vznikly, nepřevýšily náklady běžné úřední činnosti, soud vyslovil, že se jí náhrada nákladů řízení nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. října 2003

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu